

ปัญหาและเฉลย ประโยค ป.๖. ๓
และเปรียญตรี ปีที่ ๓
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

๑. พยัญชนะอวารคมีเท่าไร อะไรบ้าง ส มีสำเนียงเป็นอย่างไร และ ส ในคำว่า “ตสฺมี และ สมฺ” ใช้ต่างกันอย่างไร ๕

๑. พยัญชนะอวารคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห พ ส มีสำเนียงเป็น “อุสุมะ” ซึ่งแปลว่า “ไอน้ำ” อธิบายความว่า มีเสียงแซกกระเซ็นคล้ายไอน้ำ หรือมีเสียงออกจากไรฟันหนอยหนึ่ง ไม่มีคำเทียบในภาษาของเรา มีแต่ภาษาอังกฤษ เหมือนคำว่า AS IS เป็นต้น, ส ในคำว่า **ตสฺมี** นั้นใช้เป็นตัวสะกด เพราะ ส เป็นอุสุมะตั้งกล่าวแล้ว แม้เป็นตัวสะกดของสระตัวหน้าแล้วก็ยังมียเสียงปรากฏหนอยหนึ่ง ประมาณกึ่งมาตราของสระสั้น พอให้รู้ได้ว่า ส ตัวสะกดไม่ออกเสียงเต็มเหมือนอาศัยสระ, ส่วน ส ในคำว่า **สมฺ** นั้น ใช้อาศัยสระออกเสียง เหมือนพยัญชนะทั้งปวง ซึ่งต้องอาศัยสระจึงออกเสียงได้ ในที่นี้อาศัยสระ อ ออกเสียงได้เต็มที่ ๕

๒. อาเทสสนธิกิริโยปกรณฺ์ มีในสนธิไหนบ้าง ๕ ทูรมาคโต, ฉาโตมฺหิ ตัดต่ออย่างไร ๕

๒. อาเทสสนธิกิริโยปกรณฺ์ มีใน ๓ สนธิ คือ สระสนธิ พยัญชนะสนธิ และนิคคหิตสนธิ ๕

ทูรมาคโต ตัดเป็น **ทฺูรฺ - อาคโต** นิคคหิตอยู่หน้า สระ อา อยู่เบื้องปลาย อาเทสนิคคหิตเป็น **ม** ต่อกันเป็น **ทูรมาคโต**

ฉาโตมฺหิ ตัดเป็น **ฉาโต - อมฺหิ** สระ ๒ ตัว คือ สระหน้าและสระหลัง มีรูปไม่เสมอกัน ลบสระเบื้องปลาย คือ อ ที่ อมฺหิ เสียแล้วต่อกันเป็น **ฉาโตมฺหิ** ๕

๓. สัพพนามคืออะไร แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง “โส ชโณ ดุมฺเห มา อติกกมฺตุ” คำไหนเป็นสัพพนาม และเป็นสัพพนามชนิดไหน ๕

๓. สัพพนาม คือ คำที่ใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะหู แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม ๑ วิเสสนสัพพนาม ๑ ๕ **โส** และ **ดุมฺเห** เป็นสัพพนาม **โส** เป็นวิเสสนสัพพนาม, **ดุมฺเห** เป็นปุริสสัพพนาม ๕

๔. อ อาคมหน้าธาตุ และ อิ อาคมหลังธาตุ และปัจจัยในอาชยาตลงได้ในวิภัติติหมวดใดไหนบ้าง จงแก้คำที่เห็นว่าผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในประโยคต่อไปนี้

ก. ปีตา โน มหุลลกา อโหสิ.

ข. เม สามิเก ชิมฺจฉาย ปิพฺยนฺเต น สกฺกา มยา ฎุญฺชิตฺ.

ค. ปุตฺตา เม อตฺถิ.

ฃ. เทวทฺโต สงฺฆํ ภิขุชิสฺสติ ๕

๔. อ อากมหน้าธาตุ ลงได้เฉพาะวิภัตติหมวด หียัตตนี้ อชชัตตนี้ กาลาติปัตติ ส่วน อ อากมหลังธาตุและปัจจัย ลงได้เฉพาะวิภัตติหมวด อชชัตตนี้ ภาวิสสันติ และ กาลาติปัตติ ฯ
 แก่คำที่เห็นว่าผิดให้ถูกตามหลักไวยากรณ์ดังนี้

ก. ปีตา โน **มหุลโล** อโหสิ.

ข. มม สามิเก ชิมจฉาย **ปีพิยามาเน** น สกกา มยา ภูณชิตุ.

ค. ปุตตา เม อตถิ.

ฃ. เทวทตโต สงฆ์ **ภินทิสฺสติ**.

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู

ก. นามกิตก์ต่อไปนี้เป็น รูป สารณะ และปัจจัยอะไร ตั้งวิเคราะห์อย่างไร
 โพรธิ (รุกโข), ทิฏฺฐิ, ทิมทสฺสี (เถโร)

ข. กิริยากิตก์ต่อไปนี้ สำเร็จมาจากอะไร ปิธาย, สนฺโต ฯ

๕. ก. โพรธิ เป็น กัตตุรูป อธิกรณสารณะ อ ปัจจัย

วิ. พุชฺฌติ เอตถาติ โพรธิ (รุกโข)

ทิฏฺฐิ เป็น ภาวรูป ภาวสารณะ ติ ปัจจัย

วิ. ทสฺสนํ ทิฏฺฐิ.

ทิมทสฺสี เป็น กัตตุสารณะ ณี ปัจจัย หรือ กัตตุรูป กัตตุสารณะ ลงใน อรรถแห่งตัสสึละ หรือ เป็น สมาสรูป ตัสสึลสารณะ มีวิเคราะห์ดังนี้

ที่ฃ ปรสฺสตีติ ทิมทสฺสี, ที่ฃ ปรสฺสตี สึเลนาติ ทิมทสฺสี, ที่ฃ ปรสฺสตีตี สึลลสฺสาติ วา ทิมทสฺสี (เถโร) ฯ

ข. ปิธาย **ปิ - ธา - ตวา** อุปสัคอยู่หน้าแปลง ตวา เป็น ย สำเร็จรูปเป็น ปิธาย
สนฺโต สมฺ-ต ธาตุมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นฺต แล้วลบที่สุด
 ธาตุ สึ ปรุมาวิภัตติ สำเร็จรูปเป็น สนฺโต หรือ อสฺ - นฺต ลบต้นธาตุ สึ ปรุมาวิภัตติ สำเร็จรูป
 เป็น สนฺโต ฯ

๖. สมาสว่าโดยกิมมีเท่าไร อะไรบ้าง อหิริโก, สฏฺฐิวสฺโส (เถโร), ภูฏาคารสฺต เป็นสมาสอะไร จงตั้งวิเคราะห์ดู ฯ

๖. สมาสว่าโดยกิมมี ๒ คือ สมาสที่ท่นลบวิภัตติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส, สมาสที่ท่นยังมีได้ลบวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาส ฯ

อหิริโก เป็นนบุพพท พหุพพิหิสมาส

วิ. นตถิ ตสฺส หิริติ อหิริโก.

สฏฺฐิวสฺโส เป็น ญฎฐิตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส

วิ. สฏฺฐี วสฺसानิ ยสฺส โส สฏฺฐิวสฺโส (เถโร)

ภูฏาคารสฺต เป็น ญฎฐิต์ปปริสสมาส มีตติยาต์ปปริสสมาส เป็นภายใน
 ตั้งวิเคราะห์ดังนี้

- ต. ตัป. วิ. กุณฺเหหิ ยุตฺตา อคารา กุณฺคารา
 ฉ. ตัป. วิ. กุณฺคารานํ สत् กุณฺคารสत् ฯ
๗. ตัทธิตโดยย่อ แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง อีสฺสรียํ, พลวตี (ชฺขจฺจฯ), รุกฺขมูลิกา
 ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน มีวิเคราะห์อย่างไร
๘. ตัทธิตโดยย่อแบ่งเป็น ๓ คือ สามัญญัตัทธิต ภาวตัทธิต อัพยยัตัทธิต ฯ
อีสฺสรียํ	ลง ฌนฺย ปัจจัย ในภาวตัทธิต
	วิ. อีสฺสรสฺส ภาโว อีสฺสรียํ.
พลวตี	ลง วนฺตุ ปัจจัย ในตทฺสสฺตถิตัทธิต
	วิ. พลํ อสฺสา อตุถิตี พลวตี (ชฺขจฺจฯ)
รุกฺขมูลิกา	ลง ฌนฺก ปัจจัย ในตฺรตยาทิตัทธิต
	วิ. รุกฺขมูเล วสนฺตีติ รุกฺขมูลิกา ฯ
